

NOVADNIEKS

LATVIJAS REPUBLIKAS PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

Trešdiena, 1995. gada 19. jūlijs

Nr. 53 (6608)

Finansu krīze

Valsts ieņēmumu dienesta rajona nodaļas viedoklis

Budžeta deficīts, riņķa dancis ap «Baltiju» un citām caurkritušām bankām, ieņēmumu strauja samazināšanās, lūk, kas pēdējo nedēļu laikā visvairāk satrauc to cilvēku prātus, kuri seko notikumiem valsts dzīvē. Par to, kāda ir situācija Preiļu rajonā, stāsta Valsts ieņēmumu dienesta rajona nodaļas priekšniece L. Ostrovska:

«Banku krīze radījusi lielas neērtības un problēmas, kuru rezultātā kavējas nodokļu maksājumi valsts budžetā. Mūsu rajona lielākajai maksātāju daļai konti bija «Bankā Baltija». Tā apkalpoja arī daudzus budžeta kontus. Jau sākot ar 12. maiju, no «Baltijas» budžetā līdzekļi neienāca. Tas,

protams, situāciju saasināja tiktāl, ka radās kritisks stāvoklis.

Mums nākas nodarboties ar uzņēmējiem, kuriem patiešām konkrētās komercbankās maksātspējas vai darbības apturēšanas dēļ ir iesaldēti konti un tāpēc tie nevar samaksāt paredzētos nodokļus. Bet ir arī tādi, kuri jau krietni iepriekš nemaz nav centušies norēķināties, bet tagad apgalvo, ka visi viņu kontos esošie līdzekļi esot bijuši domāti tieši nodokļu maksāšanai. Valsts ieņēmumu dienestam ir tiesības katru gadījumu izskatīt atsevišķi un piešķirt nodokļu nomaksas pagarinājumu.

Kāds ir kopsavilkums par valsts bu-

džeta ieņēmumiem mūsu rajonā pēdējo mēnešu laikā. Aprīlī tie bija 76,4 tūkstoši latu, maijā jau tikai 60,4 tūkstoši, bet jūnijā — 43 tūkstoši latu. Tas nozīmē, ka jūnijā, salīdzinot ar aprīli, iekasēti 56 procenti. Bet, salīdzinot ar maiju, 71 procenti. Samazinājums ir ievērojams pat tik nelielam un ekonomiski klusam rajonam kā mūsējais.

Starp citu, krasi samazinājušies ne tikai ieņēmumi valsts budžetā, bet arī uzņēmumu saimnieciskie rādītāji un preču apgrozījums.

Dažādos līmeņos izskan pārmetumi, ka slikti strādā Valsts ieņēmumu dienests. Bet mēs pirmajā pusgadā esam veikuši

236 pārbaudes, kuru rezultātā valsts budžetā papildus aprēķināti 84 tūkstoši 579 lati. Šajā laikā sastādīti 35 administratīvie protokoli, aprēķināta soda nauda par 4100 latiem. Piecas lietas par nodokļu nemaksāšanu nodotas tiesā. Bet diviem uzņēmumiem aprakstīta manta un iesniegtas prasības tiesā par nodokļu piespiedu piedziņu.

Protams, stingrība nodokļu maksāšanā un iekasēšanā ir vajadzīga. Tā ir pamats jebkuras valsts budžeta stabilitātei. Taču pašreizējo problēmu risinājums ir meklējams nevis Valsts ieņēmumu dienesta darbībā, bet gan tajās iestādēs, kas cerēja, ka Latvija kļūs par banku lielvalsti.»

Kurš no variantiem?

To aizvadītajā pirmdienā pēc «izdzīvošanas plānu» iesniegšanas jautāju rajona padomes priekšsēdētājam I. Meluškānam:

«Daudziem rajona iedzīvotājiem situācija nav skaidra. Ir dzirdēts pat tāds uzskats, ka rajona padome un tās iestādes jau esot slēgtas. Tā nav, rajona padome darbojas ierastā ritmā, strādā arī bibliotēkas un veselības iestādes.

Kopš pagājušās nedēļas beigām nekas nav uzlabojies budžeta ieņēmumu daļā. Tiesa, piektdien, kā bija solīts, saņēmām divdesmit tūkstošus latu dotācijas.

Šos līdzekļus pārskaitījām veselības iestāžu darbinieku algām par jūniju. Pārskaitījām bez sociālā nodokļa, jo tam

naudas nav.

Šonedēļ rajonam jāsaņem vēl četrdesmit tūkstoši latu, republikā kopumā — vienu miljonu. Tad daļu varēsīm pārskaitīt vietējiem budžetiem, daļu — medikamentu iegādei, slimnieku ēdināšanai un neatliekamām saimnieciskiem izdevumiem rajona iestādēm.

Tādā veidā jūlija beigās būsīm saņēmuši 130 no 233 tūkstošiem latu, kas bija paredzēti budžetā mūsu rajonam jūnijā. Viss liecina, ka cerēt uz vairāk kā septiņdesmit procentiem sākotnējā finansējuma nav pat vērts. Tomēr līdz šim bridim valdība tā arī nav neko oficiāli paziņojusi.

Pirmdien tikos ar visu rajona padomes iestāžu vadītājiem. Jo lielāka iestāde, jo tai

grūtāk izdzīvot, jo lielāks ir problēmu karmols un neatliekamie izdevumi.

Daudz maz ir skaidrs, ka mūsu mazākās iestādes varēs iztikt, samazinot izdevumus algām un citām vajadzībām.

Atklāts palicis jautājums — kā būs ar medicīnu? Rajona padomei vajadzēs izšķirties, ko darīt. Pēc šodienas ļoti minimālajiem tēriņiem medicīnai ir skaidrs, ka ar sagaidāmo naudu varēs apmierināt tikai pusi vajadzību. Bet vēl ir arī parādi, kas rajona veselības iestādēm krājušies kopš pagājušās apkures sezonas.

Pastāv vairāki iespējamie tālākas darbības varianti. *Pirmais variants.* Visās rajona veselības aizsardzības iestādēs apturēt atsevišķu nodaļu darbu uz nenoteiktu

laiku.

Otrais variants. Pilnībā slēgt kādu no medicīnas objektiem Preiļos, Līvānos vai Aglonā.

Trešais variants. Pilnīgas vai daļējas slēgšanas jautājumus nodot šo iestāžu vadītāju ziņā, kad rajona padome sniedz tikai orientējošos skaitļus, kuros nepieciešams iekļauties.

Ceturtais variants. Atstāt tikai neatliekamo un ātro medicīnisko palīdzību, bet apturēt jebkādu plānotu medicīniskās palīdzības sniegšanu.

Kurš no šiem variantiem tiks atzīts par labāku un tiks pieņemts, zināsim 19. jūlijā pēc rajona padomes finansu komitejas sēdes. Par rezultātiem informēsim.»

«Ar cilvēku dzīvībām nevar spēlēties»

14. jūlijā visi veselības aizsardzības iestāžu vadītāji bija izsaukti pie republikas veselības aizsardzības valsts ministra Pētera Apiņa. Kāds bija sanāksmes iemesls, lieki jautāt — medicīnas iestāžu pastāvēšanas iespējas finansu krīzes apstākļos. Par rezultātiem lūdzu pastāstīt Preiļu slimnīcas direktori I. Vaivodu:

«Bijām sapulcināti, lai pateiktu, ka veselības aizsardzībai budžetā līdzekļu nepietiek un finansējums jāsamazina par trīsdesmit procentiem. Turpinājumā valsts ministrs gaidīja mūsu priekšlikumus...»

Situācija republikas rajonos visumā ir dramatiska. Daudzas slimnīcas ir jau daļēji slēgtas, tiek sniegta tikai neatliekamā palīdzība. Tā ir Liepājā. Ogrē, piemēram, samazināts gultu skaits — uz desmit

tūkstošiem iedzīvotāju tikai 46 gultas. Gandrīz visām slimnīcām ir parādi.

Kopš gada sākuma nevienai mēnesi nesam saņēmuši simtprocentīgu finansējumu. Ja tagad vēl nāksies samazināt izdevumus par trīsdesmit procentiem, tad arī Preiļu slimnīcā iedzīvotājiem varēsīm sniegt tikai neatliekamo palīdzību.

Pastāv iespēja, ka visus plānotos medicīniskos pakalpojumus sniegsim par pilnu maksu. Līdz šim slimnieki par vienu gultas dienu maksāja 60 santīmus. Atsevišķas kategorijas, piemēram, invalīdi un pensionāri, maksāja tikai 30 santīmus. Bet reālās gultas dienas izmaksas sasniedz 6,60 latus. Šajā skaitlī ietverta ēdināšana, medikamenti, veļas mazgāšana, patērētā elektroenerģija, ūdens, kanalizācija, dar-

binieku algas, telpu uzturēšana un citas izmaksas, bez kurām nav iespējama slimnīcas normāla pastāvēšana.

Bet es zinu arī to, ka mūsu slimnieki nav spējīgi maksāt šādas summas, jo lielākoties ir bezdarbnieki, pensionāri, maznodrošinātie.

Normālam slimnīcas darbam mēnesī vajag 43 tūkstošus latu. Esam jau līdz minimumam samazinājuši visus izdevumus. Agrāk ēdināšanai tērējām 4 līdz 5 tūkstošus latu. Nu tikai — 2700. Arī medikamentus iepērkam vien neatliekamās medicīniskās palīdzības sniegšanai.

Iekrājušies parādi — 9 tūkstoši latu par medikamentiem, 6 tūkstoši par apkuri martā un aprīlī, 2700 latu par ūdeni un kanalizāciju maijā un jūnijā. Pavisam

kopā — 19200 latu.

Bijām ieplānojuši, ka, saņemot normālu finansējumu, tiksīm vaļā no parādiem. Tagad šī nasta kļūs tikai smagāka.

Kolēģi no republikās rajoniem ir neziņā, jo valdība nesniedz pilnu situācijas izskaidrojumu. Ja netiks sperti nekādi radikāli soļi, Latvijas veselības aizsardzību gaida tāds pats liktenis kā iznīcinātos rūpniecības uzņēmumus un izputinātos kolhozus.

Vai valstij vispār vajadzīga medicīna, tas jāizlemj valdībai. Un valdībai jābūt atbildīgai par tautas veselību un nākotni. Ar cilvēku dzīvībām nevar tik viegli bezatbildīgi spēlēties...»

Materiālus sagatavoja L. Kirillova

Šogad kompensācija 200 latu

Ministru kabineta izveidotā darba grupa, kuru vada premjers Māris Gailis, nolēmusi, ka jau augusta otrajā pusē jāsāk kompensācijas izmaksa fiziskām personām, kuru līdzekļi palikuši par maksātspējīgajām atzītajās komercbankās.

Tiesa gan — šogad izmaksājamās kompensācijas apmērs diez vai pārsniegs 200 latus, pārejos 300 latus at-

stājot nākamajam gadam (*kad vēlēšanas būs beigušās — NC*). Par to darba grupas sēdes laikā informēja Ministru prezidenta padomnieks Rolands Tjarve.

R. Tjarve paskaidroja, ka pie 200 latiem tiks ne tikai «Bankas Baltija» krīzē cietušie cilvēki. Tas gan prasīs ievērojamus līdzekļus — tikai 200 latu izmaksai nepieciešami 30,4 miljoni latu.

Kā iespējamais naudas dalītājs varētu būt Latvijas Krājbanka. Savukārt kompensāciju izmaksai līdzekļus plānots iegūt aiz valsts robežām — Starptautiskajā valūtas fondā, Pasaulē bankā, Eiropas Savienībā. Līdzekļu meklējumu premjers gatavojas tikties ar ES valstu vēstniekiem un lūgt tiem palīdzību.

Savukārt SVF un PB uzstājušās, ka

naudu dos tikai tad, ja Latvijā tiks pieņemti likumi «Par banku uzraudzību, sanāciju un bankrotu», «Par komercbankām», «Par fizisko personu noguldījumu kompensāciju», kā arī grozījumi administratīvo pārkāpumu un Kriminālkodeksā, lai banku likumiem liktu darboties.

Valdis Freidenfelds («Neatkarīgā»)

Jurista padoms

Advokāts — aizstāvis un padomdevējs

◆ Tiesu un prokuratūras sistēmas reformas gaitā neizbēgamas un reizē arī ļoti nepieciešamas bija izmaiņas advokatūras un advokātu darbā. 1993. gada 21. maijā Latvijas Republikas Augstākā Padome pieņēma lēmumu par «Advokatūras likuma» stāšanās spēkā.

Lai iepazīstinātu iedzīvotājus ar advokatūras uzdevumiem un advokātu darbu, ar problēmām un situāciju likumu ieviešanā, publicēsim materiālu sēriju. Vispārēju apskatu šoreiz sniegs vecākā zvērīnātā advokāte Lilija Kalniņa.

— Pastāstiet, lūdzu, kas tad ir advokatūra un advokāts?

— Advokatūra ir tiesiskais valsts justīcijas neatņemama sastāvdaļa, tā teikts «Advokatūras likumā». Bet advokāts ir profesionāls un neatkarīgs advokatūras reprezentants, kas, sniedzot personām juridisku palīdzību, to uzdevumā piedalās lietu izskatīšanā tiesā un pirmstiesas izmeklēšanā kā aizstāvis un pārstāvis, kā arī veic citas juridiskās prasības.

— Kas var būt par advokātu un praktizēt šajā jomā?

— Latvijā par advokātiem var būt un drīkst praktizēt tikai Latvijas zvērīnāti advokāti un zvērīnātu advokātu palīgi. Ārvalstu advokāti Latvijā var praktizēt tikai saskaņā ar Latvijas Republikas starptautiskajiem līgumiem par juridisko palīdzību.

— Kas praktizē mūsu rajonā?

— Pašlaik rajonā individuāli praktizē

zvērīnātā advokāte Dzintra Zoldnere Līvānos. Darbojas arī zvērīnātu advokātu birojs «Padoms» Preiļos, kur strādā divi zvērīnāti advokāti.

— Iepazīstiniet, kādas ir advokātu tiesības?

— Sniedzot juridisko palīdzību, zvērīnātais advokāts ir tiesīgs aizstāvēt un pārstāvēt juridisko palīdzību lūgušo personu un tās tiesības un likumiskās intereses visās tiesās un pirmstiesas izmeklēšanas iestādēs, kā arī visās valsts un pašvaldību institūcijās, citās iestādēs, organizācijās un uzņēmējdarbības (uzņēmumos). Liela daļa iedzīvotāju laikam nav informēti par to, ka advokātu darba lauks ir tik plašs.

Gribu uzsvērt, ka advokātu nekādā gadījumā nevar identificēt ar viņa klientiem un to nodarījumiem sakarā ar advokātu profesionālā pienākuma pildīšanu.

Bez tam advokāts ir tiesīgs vākt pierādījumus, arī pieprasot visus juridiskās palīdzības sniegšanai nepieciešamos dokumentus no valsts un pašvaldību institūcijām, kā arī citām iestādēm, organizācijām, uzņēmējdarbības, kurām likumā noteiktajā kārtībā un gadījumos ir jāizsniedz šie dokumenti vai to noraksti un jānodrošina advokātiem iespēja iepazīties ar tiem. Advokāti ir tiesīgi likumā noteiktā kārtībā sakarā ar juridiskās palīdzības sniegšanu saņemt lietpratēju atzinumu jautājumos, kuri prasa attiecīgas zināšanas.

Advokāti drīkst iepazīties ar valsts pašvaldības institūciju, tiesu un pirms-

tiesas izmeklēšanas iestāžu normatīvajiem un individuālajiem aktiem un ar citu informāciju, kas saistīta ar juridiskās palīdzības sniegšanu, kā arī saņemt šo dokumentu norakstus.

— Jūs teicāt, ka advokāts ir neatkarīgs un viņu nevar identificēt ar klientiem, kurus viņš aizstāv. Vai tas viss ir likumiski nostiprināts?

— Jā, «Advokatūras likumā» ir noteikts, ka aizliegts iejaukties advokātu profesionālajā darbībā, ietekmēt vai iespaidot viņus. Nedrīkst pieprasīt no advokātiem ziņas un paskaidrojumus, kā arī noprotināt viņus kā lieciniekus par faktiem, kas tiem kļuvuši zināmi, sniedzot juridisko palīdzību.

Neviens nedrīkst kontrolēt pasta un telegrāfa korespondenci un dokumentus, kurus advokāti ir saņēmuši vai sastādījuši, sniedzot juridisko palīdzību, kā arī veikt kratīšanu, lai tos atrastu. Aizliegts kontrolēt advokātu juridiskās palīdzības sniegšanai izmantojamās informācijas sistēmas un sakaru līdzekļus, arī elektroniskos.

Neviens nav tiesīgs pieprasīt no klientiem ziņas par advokātu sniegtās palīdzības faktu un saturu, pakļaut advokātus jebkādam sankcijām vai draudiem sakarā ar juridiskās palīdzības sniegšanu klientiem saskaņā ar likumu.

— Ar kādām problēmām savā aizstāvja darbā jūs sastopaties?

— Problēmas ir vairākas. Viena no tām — sarežģītais finansiālais stāvoklis republikā, kas visticšāk ietekmē iedzī-

votājus un mūsu klientus, jo viņiem par advokātu pakalpojumiem taču jāmaksā. Zvērināto advokātu atlīdzības taksī pēc Latvijas Zvērināto advokātu padomes priekšlikuma apstiprina Tieslietu un Finanšu ministrijas. Saskaņā ar taksī tiesa piespriež uzveikušajai pusei par labu no pretējās puses atlīdzību par lietas vešanu. Viena tiesas diena civilīetām un krimināllietām izmaksā 25 latus. Ja advokātam ir mazturības tiesības baudošā klienta lieta, šim advokātam likumā noteiktā kārtībā par lietas vešanu piespriežama likumā paredzētā atlīdzība no valsts budžeta līdzekļiem. Minimālā maksa par mutisku konsultāciju klientam ir trīs lati, bet par rakstisku pieci lati.

Sarežģījumi pagaidām ir arī ar advokātu materiāli tehnisko nodrošinājumu. Augsto cenu dēļ grūti iegādāties datortehniku, pavairošanas iekārtas. Bet tas tik ļoti atvieglotu advokātu darbu.

— Par ko runāsim turpmākajos materiālos?

— Ļoti aktuāli ir jautājumi par kriminālprocesuālo piespiedu līdzekļu piemērošanu pirmstiesas izmeklēšanā. Runāsim arī par apcietināšanu, mājās arestu, kratīšanu, izņemšanu, aresta uzlikšanu pasta un telegrāfa korespondencei un tās izņemšanu, par aizdomas turētā vai apsūdzētā ievietošanu ārstniecības iestādē.

Cilvēkiem ir jāzina, kā rīkoties sarežģītās vai konflikta situācijās, lai vēlāk sava nezināšana nebūtu jānožēlo.

L. Kirillova

Preiļu pilsētas domē

Apstiprināti jauni tirdzniecības noteikumi

Lai noregulētu pārtikas un rūpniecības preču tirdzniecību, ierobežotu alkoholisko dzērienu tirdzniecību pilsētā, dome apstiprināja jaunus tirdzniecības noteikumus. Noteikumi paredz, ka tirdzniecisko darbību vai sabiedriskās ēdināšanas darbību pilsētā var uzsākt juridiskas personas, kuras saņēmušas atļauju domē. Lai saņemtu atļauju vairumtirdzniecībai un mazumtirdzniecībai (tai skaitā tirdzniecībai ar alkoholiskiem dzērieniem un cigaretēm), juridiskām personām nepieciešams iesniegt pašvaldībai šādus dokumentus: reģistrācijas apliecību, pieteikumu tirdzniecības atļaujas saņemšanai, Vides veselības centra apstiprinājumu par telpu atbilstību attiecīgajai preču nomenklatūrai, pilsētas galvenā arhitekta slēdzienu. Jābūt slēdzienam par telpu atbilstību ugunsdrošības noteikumiem, tirdzniecības telpu īres līgumam, līgumam ar komunālo uzņēmumu kombinātu par atkritumu izvešanu.

Lai pagarinātu tirdzniecības atļaujas nākamajam gadam, t.sk., tirdzniecībai ar alkoholiskajiem dzērieniem un cigaretēm, papildus nepieciešams iesniegt Valsts ieņēmumu dienesta izziņu par maksājumiem budžetā un izziņas par uzliktās soda naudas apmēriem. Tāpat jābūt pilsētas galvenā arhitekta slēdzienam par iepriekšējo noteikumu izpildīšanu.

Tirdzniecības uzņēmējiem ir šādas galvenās prasības: nodrošināt likuma «Par valsts valodu» izpildi, ievērot sanitārijas un higiēnas noteikumus. Tirdzniecības uzņēmumu vadītāji ir

atbildīgi par svaru un atsvaru uzturēšanu kārtībā. Pircējiem jābūt iespējai pārbaudīt nopirktās preces svaru un mēra pareizību, tirdzniecības tīklā nopirktās nepārtikas preces jāapmaina vai arī jāizmaksā par tām naudu atbilstoši pastāvošajiem preču apmaiņas noteikumiem. Tirdzniecības uzņēmumam vai uzņēmējdarbībam jāuztur kārtībā viņu pārziņā nodotā teritorija, jānodrošina pilsētas labiekārtošanas noteikumu un pilsētas galvenā arhitekta norādījumu izpilde.

Lai saņemtu atļauju tirdzniecībai ar alkoholiskajiem dzērieniem, ir jāizpilda šādi noteikumi: alkoholiskos dzērienus daudzstāvu namu dzīvojamās telpās ierīkotos veikalos atļauts tirgot ne vēlāk kā līdz 23.00. Nakts tirdzniecība atļauta tikai speciāli iekārtotās stacionārās telpās. Ja alkoholisko dzērienu pārdošana notiek pēc 23.00, tad tirdzniecības maksa tiek palielināta četrkārtīgi. Tirdzniecības organizēšanai masu pasākumu dienās ir nepieciešama speciāla atļauja.

Pircēja tiesības tiek reglamentētas saskaņā ar likumu «Par patērētāja tiesību aizsardzību».

Noteikumi jāievēro visiem

Tirdzniecība ir tik populāra lieta, ka par vietas ierādīšanu (jo īpaši pilsētas centrā), notiek savstarpēja konkurence starp firmām veikalu atvēršanai un kiosku uzstādīšanai. Tā bija arī Daugavpils ielā, kur netālu no centra sev tirdzniecības vietu kioska uzstādīšanai izcīnīja SIA «Madara». Taču nepabeigtais kiosks jau labu brīdi liecina par saimnieku neuzņēmību vai nevēlēšanos šo tirdzniecības objektu pabeigt.

Dome nolēma brīdināt SIA «Madara» par to, ka kioskam jābūt darboties līdz 1. augustam un celtniecība jāpabeidz. Pretēja gadījumā kiosks tiks nojaukts.

Dome neatlāva pagaidām vērtējamus uzņēmējiem, kuri gatavojas irēt telpas katoļu draudzes ēkā (bijušajā mēbeļu un maizes veikalā). Kāpēc? Preiļu katoļu draudze domē nav no maksājusi zemes nodokli.

Preiļu diķis — bīstama peldvieta

Preiļu pilsētas vienīgā ūdenskrātuve — parka diķis, kuru vasaras karstajās dienās daži pilsētnieki izmanto kā peldvietu, ir netīrs. Vides veselības centrs par to informējis pilsētas domi. Tāpēc arī dome pieņēma lēmumu, ka pilsētas ūdenskrātuvē peldēties ir aizliegts, jo tas ir bīstami cilvēku veselībai.

Maksājumus samazinās tikai slimiem cilvēkiem

Īmieki bieži lūdz domi veikt pārrēķinu par komunālajiem maksājumiem sakarā ar to, ka ģimenes locekļi (bērni) kādu laiku nedzīvo pilsētā. Iepriekšējos gados, ja ģimene oficiāli pierādīja, ka piemēram, bērni vasarā dzīvo laukos, ar domes lēmumu komunālos maksājumus dažkārt samazināja.

Šoreiz pieņemts lēmums, kas paredz, ka turpmāk pārrēķinus veiks tikai gadījumos, kad ģimene ir atradies ārstnieciskajā iestādē un dokumentāli to var pierādīt.

A. Iljina

«Santa» jūlijā

ir vasarīga ne tikai krāsās, bet arī aicinājumā pavādit interesantu atvaļinājumu vai arī tikai nedeļas nogali! Iespējams, jums noderēs žurnālā piedāvātie varianti un pieredze, jo tas viss ir realizējams, neizbraucot no Latvijas.

Savukārt interviju cienītājiem — tikšanās ar Jaunatnes teātra aktrisi Ingu Aizbalti un mūziķi Daci Pūci.

Lai padarītu savu ikdienas dzīves ritējumu krāsaināku, ir jāorganizē savs... klubs? Kā tas ir izdevies dažādām uzņēmīgām sievietēm — par to žurnāla lappusēs. Arī par to, kā pasaules kultūrvēsture un mūsdienu psihologi traktē problēmu, kam reiz ir nozīme katras sievietes dzīvē — nevainību...

Kādēļ sievietes lamājas? Izrādās, tam ir visai interesanti iemesli.

Mediķis apgalvo, ka zināmā mērā tieši krūtīs ir sievietes veselības spogulis. Tādēļ — padomi, kā par tām rūpēties un kā atpazīt slimības.

Kā allaž — interjera un kosmētikas lappusītes, «Pavārgrāmatā» — oriģinālas pankūkas, bet modes lappusēs lasītājas sagaida zināms pārsteigums — tā ir žurnāla redakcijas sievišķīgās daļas uzdrīkstēšanās ietērties latviešu modelētāju piedāvātajos tērpos. Varbūt kāds no tiem šķīstīs tīkams arī jums?

Anna Peipiņa,
žurnāla redaktore

Saimnieces dziedās Riebiņos

Laiks mūs nemanāmi, bet noteikti virza uz priekšu un re — jau 15 gadi aizritējuši kopš pirmajiem — 1980. gada Folkloras svētkiem Preiļos.

Sobrīd rajonā darbojas 10 ansambļi kultūras iestādēs, vairāki arī jaunrades namos, bērnu dārzā «Pasaciņa», tāpat — skolās. Nupat tautasdziesmu dziedāšanā sākušas balsis iemēģināt arī Arenoles sievas.

Ansambļu uzstāšanās ģeogrāfija neprobežojas tikai ar to ciemu vai pilsētu, kur tas radies. Tie dziedājuši gan te pat mūsu, gan kaimiņu rajonos, tāpat citur Latvijā, arī Rīgā pabijuši gan festivāla «Baltica» gan citos pasākumos. Uztājušies Lietuvā, Igaunijā, Baltkrievijā. Līvānu «Ceiruleits» paspējis pabūt gan Polijā, gan Itālijā, Somijā, «Mūdemiki» — Francijā, Igaunijā, «Latava» — Polijā. Esam arī paši Preiļu pusē uzņēmuši ciemiņus gan no Lietuvas, Igaunijas, gan arī tālākus — no Zviedrijas, Dānijas, Vācijas un citām zemēm, un jācer, ka turpmākās festivālu «Baltica» norises nesīs jaunas ieromes un interesantus viesus.

Bērnus darboties folklorā savukārt ik gadus mudina Starptautiskais festivāls «Pulkā eimu, pulkā teku», un vērā ņemamu darbu veikuši Līvānu puses skolotāji, Līvānu bērnu jaunrades centrs.

Īpaši tautasdziesmu mīļ Riebiņos, Vārkavā, Saunā, Galēnos, Aizkalnē, Aglonā, Preiļos, Rožupē, Līvānos, taču labu dziedātāju un skaistu dziesmu netrūkst arī citur. Pietrūkst organizatoru un vadītāju — kā Turkos, Vanagos, Upeniekos, Rudzētos, kur ik pa brīdim parādās un atkal beidz darboties folkloras ansambļi. Bet dziesmas skan kāzās,

Jānos, dažādos ģimenes svētkos un ir labi, ja bērni pieraksta veco teicēju dziesmas, kā tas ir Upmalā, Pelēcos.

Šovasar folkloras kopas satiksies Riebiņos. 23. jūlijā te visus laipni sagaidīs Riebiņu pagasta laudis ar savu lielāko Saimnieci — Annu Daugavvaganu. Sagaidāms, ka no mūsu rajona piedalīsies 12 folkloras ansambļi, Līvānu kapelas «Jūlijs» un «Dundurīšs». Ielūgti piedalīties Jēkabpils rajona Atašienes folkloras ansambļis, viesi no Viļakas, Viļāniem, Gaujas nacionālā parka ansambļis «Senleja», «Skandinieki» un Madonas «Vērtumnieki» Arta Kumsāra vadībā, kurš toreiz, 1980. gadā Preiļu publikai lika piecelties kājās, kopā ar citiem madoniešiem dziedot «Mazs bij' tēva novadiņš».

Ceram, ka Riebiņos ieradisies arī amatnieki un varēs gan ko pirkt, gan pārdot. Visu to, kas sagaidāms, nemaz tā nevar pateikt, taču vienu gan var teikt, ka ar folkloristiem kopā esot, katram tiek kāda daļa tā gaišuma, ko latvju tauta savās dziesmās iznesusi cauri gadsimtiem.

Monika Livdāne,

Preiļu folkloras centra vadītāja

Attēlos:

● Riebiņiešu kopa «Jumaleņa» 23. jūlijā sagaidīs Annas dienas svinību dalībniekus.

● Vārkavas «Vālodzīte» 80. gados pieskandināja Preiļu novadu.

● Par rajona folkloras ansambļu skatnīgumu trīsdesmit divus gadus rūpējas Jānis Teilāns. Attēlā redzams skats, kad 1991. gadā folkloras ansambļu skatē Jāni Teilānu sveic Trīszaigzņu ordeņa kavaliers Liāna Ose.

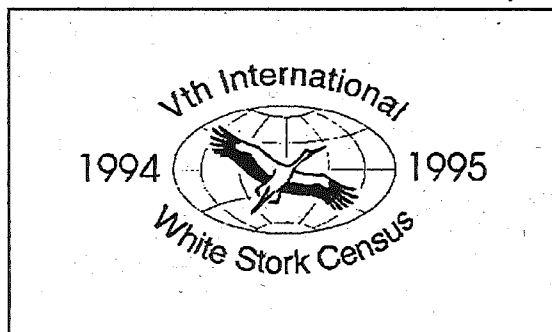

5. starptautiskā balto stārķu uzskaitē

1994. un 1995. gadā visā izplatības apgabalā notiek jau piektā starptautiskā balto stārķu uzskaitē. Iepriekšējās notika 1934., 1958., 1974. un 1984. gados un tajās visās piedalījušies arī Latvija.

Pie mums šis putns, kaut «nesens» ienācējs (sastopams tikai kādus 3-4 gadsimtus un vēl 19. gs. sākumā uz ziemeļiem no Daugavas tas bijis ļoti rets), ir samērā parasta lauku ainavas sastāvdaļa, un daudzviet jūs iesauksities: «Kas var stārķus saskaitīt!» un «Kāpēc vispār tas jādara?». Te nu jāteic, ka pat pēc visoptimistiskākajām aplēsēm balto stārķu skaits nepārsniedz pusmiljonu. Rietumeiropā šī gadsimta laikā to skaits katastrofāli sarucis (Zviedrijā, Beļģijā, Šveicē tie vairs neliģdo), un tieši satraukums par putna tālāko likteni lika pirms 60 gadiem iedibināt šo stārķu skaitīšanas tradīciju.

Uzskaitē tikai aicinātas piedalīties visas lauku skolas (visās pagājušajās uzskaitēs tieši skolēni ir bijuši galvenie ligzdu apsekotāji, arī šoreiz katrai skolai tika aizsūtītas kartes ligzdu iezīmēšanai, anketas un instrukcijas to aizpildīšanai), pastnieki, mežkopji, elektriķi. Daudz atbalsta saņēmām no LOB biedriem un dabas draugiem, kas atsaucās avīzes rakstam.

Pavasari, kad visi ziņojumi bija apkopoti, izrādījās, ka apsekots ap 60% Latvijas teritorijas un iegūtas ziņas par 5275 apdzīvotām ligzdām. Ligzdošanas sekmes pērn bija ļoti vājas — vidēji tikai 2,1 mazulis apdzīvotā ligzdā un 2,3 sekmīgā. Tas izskaidrojams ar ļoti nelabvēlīgajiem laika apstākļiem. 40% ligzdu atrodas kokos, 38% — uz elektropārvades līniju stabiem, bet pārējie 22% — uz ūdenstorniņiem, ekām u.c. cilvēka būvēm. Vairs tikai 28% ligzdu atrodas uz cilvēka darinātās platformas (30.-tajos gados — 87%).

Preiļu rajonā pērn saskaitītas 102 apdzīvotas balto stārķu ligzdas. No tām 84 sekmīgi izauga mazuli (175 jaunie, to vidējais skaits

sekmīgā ligzdā 2,51, apdzīvotā — 2,41). Vidējā ligzdotāju biežība rajonā ir 5,0 pāri uz 100 kv.m.

Uzskaites organizatori ir ļoti pateicīgi Riebiņu un Rudzātu vidusskolām, Jaunsilavu, Gailišu, Jersikas, Pelēču, Siļukalna, Vanagu, Vārkavas un Rožupes pamatskolām, Janīnai Selgai Upmalā un Vilnim Bogdanovičam Līvānos par atsaucību un ligzdu apsekošanā ieguldīto darbu.

Diemžēl datu apkopošanas brīdī nekādas ziņas nebija saņemtas par Galēnu, Rožkalnu, Silajāņu, Stabulnieku, Sutru pagastiem.

Kā jau minēts, uzskaitē ilgst 2 gadus un tās kartē vēl daudz «balto plankumu». Tāpēc lūdzam arī jūsu palīdzību.

LOB gaida ziņas par katru baltā stārķa ligzdu: tās iespējami precīza adrese (lai varētu atrast kartē), novietojums, ziņas par cilvēka palīdzību pamata izveidē, un, protams, apdzīvotība un ligzdošanas sekmes šogad. Tagad, kad mazuli paaugušies un gatavojas atstāt ligzdu, tos saskaitīt ir visvieglāk. Ja manāt, ka vasara jau iet uz beigām, bet par «jūsu» ligzdu neviens vēl nav interesējies, rakstiet:

Latvijas Ornitoloģijas biedrībai, Miera ielā 3, Salaspils, LV 2169.

Antra Stūpniece

Vasaras viesizrādes

Sestdienas pievakarē prelieši parka estrādē varēja noskatīties Ā.Alunāna Jelgavas teātra izrādi «Kā Cibulu Antons zemi prihvatizēja». Teātri pie mums viesojas retāk. 28. jūlijā Skrundas pašdarbnieki solās parādīt «Līni murda».

Toties nevarētu žēloties mūzikas mīļotāji. Vasaras sezonu parkā ar koncertprogrammu «Mīļās dziesmas» ievadīja «Bumerangs». Ar jo plašu programmu bērniem uzstājās Ieva Akurātere, Zigfrīds Muktupāvels, Jānis Lūsens, Zane Gudrā un Aivars Gudrais. Skanēja tautasdziesmas, kā arī Imanta Kalniņa un Jāņa Lūsēna dziesmas bērniem.

Neaizmirstamus brīžus mazajiem un ne tikai mazajiem preliešiem sagādāja ceļojošais cirks «Baltija».

Pasākumiem bagāts solās būt arī augusts. Savu uzstāšanos ir pieteicis Aldis Drēģeris ar grupu «Dzīvsvars». 21. augustā Preiļos uzstāsies Margarita Vilcāne, Uldis Marhilēvičs, Jānis Jarāns un Dainis Porgants.

Mēneša galvenais notikums — labdarības akcija — koncerts, kas būs veltīts rajona kultūras nama atjaunošanai.

V.R.

Attēlos: skati no Ā.Alunāna Jelgavas teātra viesizrādes.

J.Sīlička foto

Prelieši Dainu kalnā

Dainu kalna jubileja bija Zemgales, Vidzemes folkloras kolektīvi, no Kurzemes — Suitu sievas. Latgali pārstāvēja Jāņa Teilāna vadītie ansambli «Jumaleņa», Vārkavas kolektīvs un Preiļu rajona kultūras nama kopa. Pēdējā darbojas tikai kopš februāra.

Sākumā ieskandināts tika Dainu kalns — uzstājās visi trīs kolektīvi.

Tad svinīgais pasākums pie kļētiņas; uzstājās Turaidas muzeja — rezervāta vadītāja A.Jurkāne, ministrijas pārstāvji un grāmatu par Dainu kalnu autori. Apsveikuma vārdus no Latgales teica «Jumaleņas» pārstāve Janīna Čiša.

Vēlāk tika apstaigāti un apdziedāti visi akmeņi — I.Rankas veidojumi.

Jauns pakalpojumu veids

Rajona galvenā bibliotēka ir iegādājusies firmas «Minolta» ražoto kopēšanas iekārtu. Ar tās palīdzību var pārņemt avižu un žurnālu rakstus, grāmatu lappuses, fotomateriālus, kartes. Tagad ir iespējams ne tikai nokopēt attiecīgo materiālu, bet arī to vairākkārt palielināt. Tas ir būtisks ieguvums tiem, kuri savā darbā saskaras ar dažādām shēmām. Preiļu adītājam vairs nevajadzēs skrupulozi pārzīmēt «Verenas» un «Burdas» piegrieznes.

Mārite Jelisejeva, kas apkalpo jauno iekārtu, jo sevišķi priecīga par radušos iespēju nodrošināt pagastus ar nepieciešamo novadpētniecības literatūru. Ļoti pieprasīti ir jaunākie

likumi un grozījumi vai papildinājumi tajos.

Skolēniem un studentiem rodas iespēja iegūt savā ipašumā atsevišķus materiālus, kas nepieciešami mācību procesā, bet bibliotēkā ir tikai vienā eksemplārā. Pati bibliotēka šādā veidā papildināsies ar jauniem materiāliem. Piemēram; tikko tika pārņemti kara laikā izdotie «Olūti».

Ar laiku, iegādājoties papildierīces, varēs iesiet un brošēt grāmatas. Tas nenoliedzami papildinās fondu ar retiem izdevumiem. Vienas lappuses nokopēšana lasītājam izmaksā četrus santimus. Atliek tikai piebilst, ka kopēti tiek vienīgi bibliotēkas materiāli.

Mūs atbalsta

Preiļu rajona kultūras nama aicinājumam piedalīties labdarības akcijā — koncertā jau saņemti pirmie pieteikumi.

Pašlaik mūs atbalsta kaimiņi. Anita Bērziņa no Jēkabpils jau bija Preiļos un iepazīs ar stāvokli uz vietas. Viņas vadītais «Latgališu dāmu pops» ir pirmais kolektīvu koncerta sarakstā.

Nākošie pieteicās krāslavieši. Labdarības

koncertā uzstāsies Krāslavas kultūras nama kapela.

Dzirdīgas ausis un jūtīgas sirdis ir arī Kurzemes pusē. Atsaukušies Kuldīgas rajona Skrundas kultūras nama pašdarbnieki. Preiļos sola uzstāties sieviešu koris (dirģente L.Pavītola) un L.Mūmnieces vadītais sieviešu vokālais ansamblis.

V.Romanovskis

Sludinājumi un reklāma 22305

Mana balss pieder Latvijai

jo viņi strādā Latvijas atdzimšanai.

Zane Pīkka, 18 gadi, Katolu ģimnāzijas skolniece, Rīga

Pārdos gadu vecas brūnās deģevistas ceturtdien, 20. jūlijā Līvānos 6.30, Rožupē 7.30, Vanagos 8.00, Upmalā 9.00, Pelēcos 10.00, Aizkalnē 10.30, Preiļos 11.30, Riebiņos 13.00, Stabulniekos 14.00, Pieniņos 14.30, Smelteros 15.30, Priekuļos 16.00, Rudzētos 17.00, Turkos 18.00, Zundānos 18.30.

SIA «Gaujas koks»

iepērk ● svaigi zāģētus skuju koku zāģbaļķus, diametrs 18-20 cm par 35 \$, diametrs 22-24 cm par 40 \$, diametrs 26-36 cm par 43 \$, diametrs 38-42 cm par 48 \$ un

● lapu koku zāģbaļķus: apse, bērzs, alksnis, diametrs 20 - 30 cm, garums 4,90 m, cena 18 - 20 \$

Ir transports.

Atrašanās vieta: Pleskavas šoseja, 40 km no Rīgas, 8 km no Siguldas.

Tālr. 927739, 927775.

Pārdod

kēvi (7 g.). Tel. 59302; ***

labu grūsnu teli. Tel. 24643; ***

govis. Tel. 59209; ***

govi. Tel. 38720; ***

steidzami lauku māju. Tālr. 38755; ***

autogēnu un lietotu šiferi. Kontakttālr. 23932; ***

DT-75 kabīni par Ls 15, rāmi par Ls 40, kāpurķēžu 40 pirkstus par Ls 30, lāpstu pilnā komplektā. Tel. 57619; ***

Ford FIESTA 1981.g., par Ls 400. Tālr. 24640; ***

lēti - IŽ-KOMBI, 1987.g., ir rezerves daļas. Tel. 24643; ***

divus traktoros T-40AM, VAZ-21011, 1975.g., VAZ-2102, 1979.g. Tel. 15496; ***

avarējušu automašīnu Audi-200 Turbo, 1980.g. Tel. 24429; ***

Ford Sierra, 1984.g., lietie diskī, signāl-

zācija, pieci ātrumi, 2,3 L dzinējs. Tel. 36532, 23793; ***

Opel Rekord. Ledusskapjus, piegāde, garantija. Tel. 21268; ***

remontējamu automašīnu GAZ-53A. Tel. 50419; ***

Ford Sierra, 1984.g., 2,0 l, ļoti labā tehniskā kārtībā. Zvanīt 24429, 22818 vakaros; ***

traktoru MTZ-52 labā kārtībā un jaunu sējmašīnu. Tālr. 8-256-55302; ***

BMW 316, 1985.g., Ford Sierra, 1987.g. ļoti labā tehniskā stāvoklī. Tel. 24281.

Pērk

gaļu. Tel. 42541; ***

kartupeļus, bietes, burkānus. Tel. 44172.

Dažādi

Remontēju riteņtraktoru degvielas sūkņus. Pārdod virzuļu grupas T-25 un MTZ ar piegādi. Zvanīt 54714 pēc 20. ***

Gravēju uzrakstus uz granīta kapakmeņiem Preiļu tuvumā. Tālr. 21155.

AKCIJU KOMERCBANKA Baltijas Transītu Banka

Preiļu nodaļa turpina darbu Preiļos, Kooperatīva ielā 1a. Tālr. 24662.

- Atver kontus,
- veic pārskaitījumus uz jebkuru pasaules valsti,
- pieņem depozitnoguldījumus,
- veic valūtas konvertāciju,
- izsniedz kredītus,
- iepērk un ņem ķīlā zeltlietas otrdienās.

Firma «Lezo» izgatavo virtuves un priekšnama mēbeles, sekcijas istabām pēc kataloga, kā arī pēc pasūtītāja skicēm un izmēriem. Mēbeles piegāda un montē uz vietas. Tel. 21706 no 15 līdz 20.

Iu. «Leivoni» Līvānos, Krasta ielā 6, piedāvā iedzīvotājiem ne tikai veterinārmedicīnu, bet arī dzīvnieku maksīgās apšūšanas un apaugošanās stimulācijas pakalpojumus. Izsaukumus pieņem par tālr. 41521. Ir arī automātskaiss atbildētājs.

Aizejot cilvēkam ardievas saka, Aizejot cilvēks kaut vārdu bilst. Kāpēc tu aizgāji nepasakot? Kāpēc tik pēkšņi cilvēks mirst? Sērojam kopā ar Līviju Pastari DZĪVESBIEDRU pēkšņi zaudējot. VZD Preiļu rajona nodaļa

Izsakām līdzjūtību Dainai Želvei, TĒVU smiltājā izvadot. SIA «Arka»

Izsakām dziļu līdzjūtību Klavdijai Dementjevai sakarā ar VĪRA nāvi. Mājas kaimiņi

NOVADNIEKS

Izdevums iznāk kopš 1950. gada 29. marta. Redakcijas adrese: Aglonas ielā 1, Preiļi, LV-5301. Tel. 22059, 22305, 21759. Pasūtījuma indekss 68169.

Izdod Preiļu rajona pašvaldības uzņēmums «Laikraksta «Novadnieks» redakcija»

Iznāk 8 reizes mēnesī. Abonēšanas maksa mēnesī Ls 0,56. Mazumtirdzniecībā līgumcena.

Redaktors Pēteris Pizelis

Reģistrācijas apliecība Nr. 1018 Iespiests SIA «Latgales drukā», Rēzeknē, Baznīcas ielā 28. Ofsetiespiedums. Motiens 4730..